

سبقت‌گامی

اُستادانه

همانند یک اُستاد یاد بگیرید!

خلاصه کتاب آشنایی با علوم و معارف دفاع مقدس

فهرست مطالب

فصل اول مفاهیم جنگ و دفاع.....	۴
تعاریف و اصطلاحات جنگ ، دفاع و دفاع مقدس.....	۴
مختلف انواع جنگ براساس معیار های:.....	۵
ویژگی های جنگ:.....	۵
اهداف جنگ:.....	۵
اصول جنگ:.....	۵
علل و عوامل شروع جنگ:.....	۶
ضرورت جهاد:.....	۷
اهداف جهاد:.....	۷
ویژگی های جهاد:.....	۷
انواع جهاد:.....	۸
جهاد دفاعی:.....	۸
فصل دوم آشنایی با جغرافیای مرزی ایران و عراق.....	۹
آشنایی با موقعیت جغرافیایی ایران.....	۹
آشنایی با جغرافیای استان های مرزی ایران و عراق.....	۱۰
شناخت کلی منطقه خلیج فارس:.....	۱۱
آشنایی با موقعیت جغرافیایی عراق.....	۱۱
فصل سوم پیشینه مناقشات مرزی ایران و عراق.....	۱۳
از دولت عثمانی تا تشکیل دولت عراق.....	۱۳
مهمترین دلایل جنگ های ایران و عثمانی.....	۱۴
از تشکیل عراق تا پیروزی انقلاب اسلامی.....	۱۴

۱۴	قرارداد الجزایر
۱۵	نکات مهم در قراردادهای ایران و عثمانی.....
۱۵	بهانه رژیم بعث عراق برای شروع جنگ.....
۱۶	فصل چهارم وضعیت ایران و عراق در آستانه جنگ.....
۱۶	وضعیت و شرایط نظام جمهوری اسلامی ایران.....
۱۸	وضعیت رژیم بعثی عراق.....
۱۹	فصل پنجم علل اهداف و زمینه های تجاوز رژیم بعث عراق به ایران.....
۱۹	علل تجاوز رژیم بعث عراق.....
۱۹	اهداف کلی رژیم بعث عراق.....
۲۰	زمینه سازی تجاوز رژیم بعث عراق.....
۲۲	فصل ششم تجاوز سراسری عراق و واکنش ایران.....
۲۳	مناطق مورد هجوم و عکس العمل رزمندگان اسلام.....
۲۴	نقش رهبری امام خمینی (ره) در مقابل متجاوز:.....
۲۴	تدابیر و رهنمودهای امام خمینی (ره).....
۲۷	فصل هفتم اقدامات ایران در سال اول جنگ.....
۲۷	توقف و تثبیت پیشروی ارتش بعث عراق.....
۲۷	علل ناکامی ارتش بعث عراق در تهاجم به ایران:.....
۲۸	اوضاع سیاسی-امنیتی و نظامی ایران.....
۲۹	اجرای عملیات های زمینی، هوایی و دریایی.....
۳۲	فصل هشتم آزاد سازی مناطق اشغالی.....
۳۲	عملیات های آزاد سازی.....
۳۳	مهمترین عوامل آزادسازی مناطق اشغالی ایران:.....
۳۵	فصل نهم تعقیب و تنبیه متجاوز.....
۳۵	چرا جنگ پس از آزاد سازی خرمشهر ادامه یافت؟.....
۳۵	دلایل ورود ب خاک عراق.....
۳۵	اقدامات ایران پس از آزادسازی خرمشهر:.....
۳۶	اجرای عملیات در داخل خاک عراق:.....
۳۹	فصل دهم جنایات جنگی عراق برای توسعه جنگ.....
۳۹	هدف از کاربرد سلاح شیمیایی.....
۳۹	دوره های استفاده عراق از سلاح شیمیایی.....
۳۹	حملات هوایی و موشکی به شهر ها.....
۴۰	جنگ نفتکش ها.....
۴۱	فصل یازدهم قطعنامه های صادر شده سازمان ملل جنگ.....
۴۱	مروری بر ۱۰ قطعنامه صادر شده:.....
۴۲	قطعنامه ۵۹۸:.....
۴۳	برخورد دوگانه سازمان ملل در صدور قطعنامه:.....
۴۴	فصل دوازدهم مقطع پایانی جنگ.....
۴۴	زمینه های صدور قطعنامه ۵۹۸:.....
۴۴	پذیرش رسمی قطعنامه ۵۹۸ از سوی ایران:.....

۴۴	تجاوز گسترده ارتش بعث عراق:.....
۴۵	دفع تجاوز مجدد ارتش عراق در خوزستان:.....
۴۵	اجرای عملیات منافقین فروغ جاویدان:.....
۴۵	عملیات مرصاد:.....
۴۵	پذیرش رسمی قطعنامه ۵۹۸ از سوی عراق:.....
۴۶	فصل سیزدهم نقش قدرت‌های استکباری و کشورها در جنگ تحمیلی عراق
۴۶	کشورهای عربی.....
۴۷	بلوک غرب:.....
۴۸	بلوک شرق.....
۵۰	سازمان ملل متحد:.....
۵۱	فصل چهاردهم پیروزی ایران در دفاع مقدس
۵۱	عوامل پیروزی جمهوری اسلامی ایران.....
۵۲	عوامل پیروزی در دفاع مقدس از نظر امام خامنه ای.....
۵۳	دلایل پیروزی جمهوری اسلامی ایران.....
۵۳	نتایج و دستاوردهای جمهوری اسلامی ایران.....
۵۴	دستاوردهای دفاع مقدس از دیدگاه امام خمینی.....
۵۵	فصل پانزدهم فرهنگ شهادت و ایثار
۵۵	تعاریف.....
۵۵	ارزش و منزلت ایثار گران:.....
۵۸	راه شهدا ، پیام شهدا.....
۵۸	تشابهات دفاع مقدس و عاشورای حسینی :.....
۵۸	آمار ایثار گران در دفاع مقدس :.....
۵۹	فصل شانزدهم جنگ نرم و رسالت دانشگاهیان
۵۹	مفهوم جنگ نرم.....
۵۹	تعریف جنگ نرم.....
۵۹	اهداف جنگ نرم.....
۵۹	شاخص های جنگ نرم از دیدگاه امام خامنه ای.....
۶۰	محورهای عمده جنگ نرم استکبار جهانی.....
۶۰	اقدامات راهبردی جنگ نرم استکبار جهانی در ایران.....
۶۱	عوامل و منابع قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران.....
۶۲	راهبرد عمده مقابله با جنگ نرم.....
۶۲	راهبرد مقابله با جنگ نرم استکبار جهانی از دیدگاه امام خامنه ای.....
۶۳	رسالت دانشگاهیان در مقابل جنگ نرم.....

تعاریف و اصطلاحات جنگ ، دفاع و دفاع مقدس

تعریف‌های جنگ: ب معنی قتل ، نبرد ، کشتار جمعی و... با هدف ساقط کردن حریف .

الف: برخورد خشونت آمیز نیروهای مسلح دو یا چند دولت پس از رسیدن ب بن بست را جنگ گویند .

ب: زد و خورد مسلمانانه بین دو یا چند گروه با هدف تحمیل اراده یکی بر دیگری

تعریف دفاع: به معنی عقب راندن و پس زدن است؛ و به تدابیری که یک یا چند دولت برای مقاومت در برابر حملات سیاسی ، نظامی و .. انجام می‌دهند .

کلمه دفاع ب حفظ از ارزش‌ها مثل زندگی ، آزادی، هویت ملی در برابر تهدیدات داخلی و خارجی گفته می‌شود .

تعریف دفاع مقدس: به معنای پاکیزه ، شایسته و بسیار با ارزش می باشد.

دفاع مقدس یعنی دفع تهاجم دشمن ک مبتنی بر ارزش‌های انسانیست .

تفاوت جنگ و دفاع مقدس :

جنگ یا نبرد مسلحانه بین دولت هاست . جنگ اقدامی ناپسند و غیر عقلی است ک باعث حملات نظامی، راه اندازی جنگ با هدف سلطه طلبی و جاه طلبی میباشد .

اما دفاع مقدس نوع خاصی از جنگ است ک از یک سو حالت تدافعی در مقابل متجاوز دارد و از سوی دیگر مطابق با هنجارها دینی پذیرفته شده در یک جامعه است .

مختلف انواع جنگ براساس معیار های:

- ۱: براساس هدف ۲: براساس مقیاس های جغرافیایی ۳: مبنای انضباط و تاکتیک ۴: براساس سطح جغرافیایی
- ۵: براساس قلمرو ۶: براساس نوع ابزار ۷: براساس به کار گیری نوع سلاح ۸: از نظر طول زمان ۹: از نظر شدت

ویژگی های جنگ :

- (۱) برخورد قهر آمیز توام با خشونت
- (۲) ب صورت دسته جمعی و گروهی
- (۳) ب شکل سازمان یافته و دارای تشکیلات
- (۴) دارای هدف و در پی تامین منافع
- (۵) دارای ضوابط قانونی

اهداف جنگ :

- ۱: جنگ با هدف تصرف سرزمین
- ۲: جنگ با هدف تحمیل اراده سیاسی
- ۳: جنگ با هدف دفاع از سرزمین
- ۴: جنگ با هدف تحقق حقوق بین المللی
- ۵: جنگ با هدف تحمیل عقیده
- ۶: جنگ با هدف احیای دین

اصول جنگ :

- (۱) ایمان ب هدف متعالی و مقدس
- (۲) اطاعت از فرماندهی
- (۳) تکا بر مردم
- (۴) اصل اخلاق جنگی
- (۵) جنگ اعتقادی

۶) توجه به اسلحه و تکنولوژی

۷) وحدت نیروهای مسلح و بین قوای نظامی و مردمی

۸) نفی هر گونه سلطه غیر خدایی

۹) نفی جنگ هسته ای و تکیه بر جنگ متعارف

۱۰) فی یاس و ناامیدی

۱۱) تکیه بر نقس اساسی انسان

۱۲) جنگ حق و باطل

علل و عوامل شروع جنگ:

به دو عامل بستگی دارد " ۱: ریشه ها یا علل دودست ۲: زمینه ها یا علل نزدیک

ریشه ها: دارای عمق و پایداری ک ب آسانی از بین نمی روند مثل: علل تاریخی ، جغرافیایی ، سیاسی، اقتصادی و علل اجتماعی

زمینه ها: تابع شرایط و وضعیت موجود اند و پایداری کمتری دارند اما تاثیر گذارند .

شامل: محیط بین المللی و محیط داخلی کشور های درگیر جنگ

محیط بین المللی: شامل ابرقدرت ها ، سازمان های بین المللی ، کشور های منطقه ای

محیط داخلی کشور های درگیر جنگ شامل: بعد سیاسی، بعد نظامی ، بعد اقتصادی و بعد فرهنگی -اجتماعی

مصادیقی که باعث تعارض و اختلاف میان دو یا چند کشور ک موجب جنگ میشود :

۱: اختلافات مرزی و دعاوی ارضی

۲: بحران های داخلی و خارجی

۳: مسابقه تسلیحاتی

۴: تضادهای عقیدتی

۵: بهره برداری از منابع و ثروت دریا و اقیانوس ها

۶: عزم و تصمیم یک دولت ب جنگ

۷: انجام اقدامات خرابکارانه و زمینه سازی برای براندازی در کشور رقیب

۸: ادعای سیاست واحد بر آبراهه های بین المللی یا بستن آن

ضرورت جهاد :

عاملی که برای دفع تهاجم و برچیدن بساط فتنه و دفاع از عقیده و آزادی و استقلال و حاکمیت دین اسلام وجود دارد جهاد است .

ابعاد جهاد :

۱) بعد فطری: دفاع از موجودیت خویش در میان همه موجودات امری ضروری است .

۲) بعد عقلی: همه انسانها بر این باورند که حقوق، آزادی، استقلال و... حق مسلم هر فرد است .

۳) بعد مکتبی: همه ادیان الهی ، مبارزه علیه ظلم و ستم و کوتاه کردن دست ستمکاران را در راس برنامه های خود قرار داده اند .

اهداف جهاد :

۱: براندازی شرک و برداشتن موانع تحقق ارزش اسلام

۲: مبارزه با تبهکاران و گمراه کنندگان

۳: پاسداری از نظام و ارزش های الهی

۴: دفاع از مرز ها

ویژگی های جهاد :

۱) در راه خدا بودن (۲) رعایت عدالت (۳) حفظ ارزشهای انسانی

انواع جهاد :

جهاد دفاعی، جهاد ابتدایی، جهاد اکبر، جهاد اصغر، جهاد فرهنگی و جهاد اقتصادی و سیاسی
جهاد دفاعی از ریشه جَهد ب معنای زحمت، طاقت، کوشش و تلاش همراه با سختی است.
در علم فقه دفاع یعنی حمایت کردن مسلمانان از اسلام و سرزمین اسلامی و حفظ امنیت و محافظت از ناموس
خود در برابر دشمنان خارجی و داخلی

جهاد دفاعی:

اهداف جهاد دفاعی :

۱: حفظ کیان و موجودیت کشور

۲: دفع تجاوز

۳: فراهم ساختن امنیت

۴: مبارزه با گمراهی

شرایط جهاد دفاعی :

در صورتی که دین اسلام ب خطر بیفتد و مرزهای کشور مورد تجاوز دشمن قرار گیرد، برمسلمانان واجب
است، بدون هیچ قید و شرطی ب دفاع برخیزند و همچنین جهاد دفاعی واجب کفایی است؛ یعنی اگر گروهی
کافی به دفع تجاوز دشمن برخیزند، تکلیف از دیگران ساقط است و اگر هیچ کس اقدام نکند همه مقصر و
گناهکارند.

فصل دوم آشنایی با جغرافیای مرزی ایران و عراق

آشنایی با موقعیت جغرافیایی ایران

(۱) موقعیت

کشور ایران دارای ۳ موقعیت ویژه است:

۱: متصل ب موقعیت بری اوراسیا

۲: به سبب داشتن تنگه هرمز، دارای موقعیت گذرگاهی است .

۳: به دلیل داشتن سواحل طولانی در خلیج فارس و دریای عمان از موقعیت بحری برخوردار است .

پنج حوزه مهم ژئوپولیتیکی ایران که نقش مهمی در منطقه دارند :

(۱) حوزه ژئوپولیتیکی خلیج فارس

(۲) حوزه ژئوپولیتیکی دریای عمان و اقیانوس هند

(۳) حوزه ژئوپولیتیکی فلات ایران

(۴) حوزه ژئوپولیتیکی آسیای مرکزی، ترکمنستان، قزاقستان، ازبکستان و قرقیزستان

(۵) حوزه ژئوپولیتیکی دریای مازنداران ، ایران ، روسیه ، قزاقستان و ترکمنستان

همسایگان و مناطق مرزی ایران

الف) مرزهای شمالی: کشور ایران در دریای مازندران با همسایگان خود ۶۵۷ کیلومتر ساحل دارد .

طول مرز ایران با آذربایجان و ارمنستان ، ۴۶۷ کیلومتر با آذربایجان و ۴۰ کیلومتر با ارمنستان مرز دارد .

طول مرز ایران با پاکستان ، ۱۲۰۶ کیلومتر است .

ب) مرزهای جنوبی: شامل خلیج فارس و دریای عمان

طول مرز خلیج فارس، از دهانه فاو تا بندرعباس ۱۲۵۹ کیلومتر است .

طول مرز در دریای عمان، از بندر عباس تا دهانه خلیج گواتر ۷۸۴ کیلومتر ب صورت خط مستقیم است. مرز

سیاسی آن ۱۲ مایل و مرز اقتصادی آن با عمان ۵۰ مایل و بقیه دریا بین المللی است .

ج) مرزهای شرقی: طول مرز ایران با افغانستان ۹۴۵ کیلومتر و با کشور پاکستان ۹۷۸ کیلومتر است .

د) مرزهای غربی: مرز ایران با کشور ترکیه ۴۸۶ کیلومتر و با کشور عراق ۱۶۰۹ کیلومتر است .

وسعت، شکل و جمعیت ایران :

کشور ایران با وسعتی حدود ۱۸۷۳۹۵۹ کیلومتر مربع ، از گسترش قابل توجهی برخوردار بوده؛ و از نظر شکل جغرافیایی ۴ ضلعی نامنظمی است ک بزرگترین قطر آن در شمال غربی به جنوب شرقی با ۲۲۵۰ کیلومتر و قطر کوچک آن در جهت شمال شرقی به جنوب غربی حدود ۱۴۰۰ کیلومتر است .
جمعیت ایران حدود ۸۰ میلیون نفر است.

آشنایی با جغرافیای استان‌های مرزی ایران و عراق

الف) جغرافیای منطقه شمال غربی: آذربایجان در شمال غربی ایران یکی از مناطق حساس و مرتفع کشور است .

استان آذربایجان با کشور های زیر مرز مشترک دارد :

- ۱) مرز مشترک ایران با جمهوری های آذربایجان، ارمنستان، جمهوری خود مختار نخجوان و ترکیه
- ۲) مرز مشترک با کشورهای ترکیه و عراق و آذربایجان غربی از خط راس ارتفاعات عبور می کند .

از لحاظ عملیاتی منطقه شمال غربی به ۳ بخش تقسیم میشود :

۱: از ترمچین تا دالامپر داغ

۲: از دالامپر داغ تا دره قطور

۳: از دره قطور تا دار کلان

ب) جغرافیای منطقه غربی : شامل استان‌های کردستان و کرمانشاه و قسمتی از ایلام است .

طول این منطقه حدود ۶۰۰ و عرض آن حدود ۱۵۰ کیلومتر است .

ج) جغرافیای منطقه جنوب غربی: استان خوزستان در جنوب غربی ایران و خارج از سد کوهستانی واقع شده .

